

Uporaba spletnih orodij za formativno spremljanje napredka učencev pri pouku slovenščine na daljavo

Using Online Tools for Formative Assessment of Student Progress in Distance Learning Slovenian Language Class

Ključne besede:

pouk na daljavo, slovenščina, digitalna pismenost, digitalna orodja, SAMR-model, formativno spremljanje

Izvleček

Digitalne veščine bi pri učencih morali začeti razvijati, preden nas je 16. 3. 2020 presenetil izziv poučevanja na daljavo. Učitelji smo namreč hitro morali najti načine za premagovanje izzivov, katerih težavnost je bila odvisna od lastne usposobljenosti za uporabo različnih digitalnih orodij in zmožnosti realne ocene ravni digitalne pismenosti učencev. Pred vpeljavo digitalnih orodij vedno razmišljam o stopnji didaktičnosti in smiselnosti uporabe informacijske tehnologije v učnem procesu glede na štiri stopnje SAMR-modela. Orodje naj ne bo samo zamenjava za papir in svinčnik, temveč naj v učni proces prinaša dodano vrednost. Učenci so morali, če so želeli sodelovati v načrtovanih dejavnostih pouka slovenščine, samostojno iskati, vrednotiti, strniti in uporabiti podatke; napisati vljudno elektronsko sporočilo in mu dodati priponko; se samostojno vključevati v spletne klepetalnice in se udeleževati videokonferenc; dostopati do map z nalogami in snovjo ter obvladati deljenje ustvarjenih dokumentov. Opisane veščine po DigCompu sodijo v preživetveno raven. Vztrajala sem, da skupaj, in sicer v interaktivnih digitalnih okoljih, kar najbolj učinkovito »preživimo« pouk na daljavo.

Abstract

Keywords:
distance learning, Slovenian language class, digital literacy, digital tools, SAMR model, formative assessment

On 16 March 2020, we were presented with a challenge – distance teaching and learning – which revealed that students should have started developing their digital skills earlier. Namely, teachers had no choice but to quickly find ways to overcome challenges, with a level of difficulty depending on their own competences in using different digital tools and ability to realistically assess the level of students' digital literacy. Before implementing digital tools, I always think about the didactic purpose and appropriateness of using information technologies in the learning process based on the four levels of the SAMR model. The tool should not be used only as replacement for pen and paper, but should also add value to the learning process. In order to participate in the planned activities of the Slovenian language class, students were required to independently search, evaluate, summarize and use data; write polite email messages with attachments; independently join online chat rooms and video conferences; access folders with tasks and learning content, and learn to share the created documents. According to DigComp, these skills belong to the intermediate level. My focus was to manage the distance teaching and learning process in interactive digital environments together with my students.

Uvod

Izognila se bom začetnemu pritoževanju nad neugodnim položajem, v katerem smo se zaradi začasnega zaprtja šol 16. 3. 2020 znašli vsi vpleteni v pedagoški proces. Tako ali drugače smo morali vzpostaviti izobraževanje oz. pouk na daljavo, ne da bi zelo dobro vedeli, kaj v praksi to pomeni. Če se ozremo v zgodovino, lahko hitro razberemo, katere prakse v letu 2020 ne bodo več delovale. V razvoju izobraževanja na daljavo lahko namreč opredelimo pet razvojnih generacij.¹ Prvo je zaznamovala prevladujoča vloga tiskanih gradiv in slaba učna komunikacija med učiteljem in udeležencem. Drugo generacijo opredeljuje uporaba več različnih medijev (tisk, video in avdio). Značilna oblika te generacije je šolska televizija. Tretja temelji na videokonferencah. Uporablja se predvsem zaradi odsotnosti predavatelja, a ne omogoča prilagajanja pristopov posameznim udeležencem. Četrta generacija je prilagojeno izobraževanje, ki temelji na komunikaciji prek spleta, kar omogoča intenzivno učno interakcijo med učiteljem in učenci, ki lahko pridobivajo znanje kjerkoli in kadarkoli. To generacijo pogosto imenujemo tudi e-izobraževanje. Peta generacija je še v nastajanju. Temelji na uporabi socialnih omrežij, virtualni realnosti in uporabi multimedijskih programskih orodij (*Jazon, izobraževanje na daljavo*). Trenutno smo torej oblikovalci pete generacije poučevanja na daljavo – smo bili pripravljeni na ta izziv?

Pravzaprav je začetnemu šoku sledila streznitev v obliki hitrega načrtovanja aktivnosti pri pouku slovenščine za učence 6.–9. razreda. Odločila sem se za vzpostavitev komunikacije in sodelovanje v spletnih okoljih in z orodji, ki so jih otroci že uporabljali pri pouku, so za učence naše šole brezplačna in jih suvereno obvladam tudi sama.

Učenci OŠ bratov Polančičev imajo od 3. do 9. razreda šolske uporabniške račune, ki jih prejmejo v 3. razredu v okviru računalniškega tedna. Delavci šole račune prejmemo ob nastopu službe, za nas so to službeni naslovi, ki so tudi javno objavljeni. Vsi, učenci in učitelji, se lahko s šolskimi uporabniškimi računi prijavljamo na računalnike v prostorih šole, v brezžično omrežje Eduroam, v vse Arnesove storitve z AAI-prijavo ter uporabljamo Googlove (G-suite) in Microsoftove storitve (Office 365). Dejstvo, da je na šoli dobro poskrbljeno za osnovne pogoje izvajanja poučevanja na daljavo, je precej olajšalo zagon novih oblik pouka, saj so učiteljem elektronski

naslovi otrok vedno dostopni, učenci pa so bili seznanjeni, da bodo preko elektronske pošte povezani v različna interaktivna učna okolja in aktivnosti pouka na daljavo. Otrokom, ki doma niso imeli računalnika ali tablice oz. v družini teh naprav ni bilo dovolj, je šola zagotovila mobilne naprave (tablice) ter uredila dostop do spleta. Učenci so od podjetja Telekom brezplačno prejeli LTE-modeme.

Kolektiv OŠ bratov Polančičev Maribor spremlja sodobne trende v pedagoških praksah, zato smo se že pred leti ciljno vključili v projekte, ki poudarjajo pomen razvijanja prečnih veščin. V okviru že zaključenega projekta ATS2020 in projekta Inovativna pedagogika 1:1, ki je trenutno v polnem zamahu, z učenci pri pouku in pri vseh obšolskih dejavnostih razvijamo prečne veščine, med katere sodijo tudi digitalne kompetence.²

Vodilo, ki sem mu želela slediti, se je pravzaprav ujemalo s priporočili, ki smo jih učitelji prejeli v okrožnici 26. 3. 2020, v kateri so opredeljene strokovne usmeritve za izvedbo možnih oblik izobraževanja na daljavo. Najprej sem se morala sprijazniti, da samo z gradivi, ki sem jih uporabljala pri pouku v učilnici, na daljavo ne bom mogla izpeljati dejavnosti, ki bi sledile načelom formativnega spremljanja – vpogledu v delo učencev. Po pregledu letne priprave in ciljev učnega načrta za predmet slovenščina sem presodila, katere temeljne vsebine bodo lahko pokrile največ učnih ciljev. Osredotočila sem se predvsem na ponavljanje in utrjevanje že predelane snovi. Ključno se mi je zdelo, da učenci redno oddajajo dokaze o učenju in hkrati prejemajo tudi povratne informacije o napredku. Želela sem se izogniti zbiranju fotografij zvezkov in rešenih delovnih zvezkov, kar ne pomeni, da smo naloge v delovnih zvezkih zanemarili. Bolj učinkovito se mi je zdelo, da rešenost nalog preverim na bolj inovativne načine, npr. s kratkimi vprašalniki/kvizi, ki vsebujejo vprašanja iz delovnih zvezkov in so hkrati različnih taksonomskih stopenj.

Obvladovanje osnovnih digitalnih kompetenc je pomembno, če želimo na daljavo in s pomočjo spletnih orodij zbirati dokaze o učenju in preverjati znanje. Vpeljati moramo orodja, ki omogočajo formativno spremljanje in kar najbolj učinkovite odzivne sisteme, vprašalnike, kvize, igre (vidik igrifikacije pri pouku na daljavo odigra vlogo motivacije za učenje). Glede na načrtane strategije vrednotenja in spremljanja znanja moramo poiskati

1 Do konca 20. stoletja je izobraževanje na daljavo temeljilo predvsem na dopisni komunikaciji med učiteljem in učencem. Znanje so nosilci izobraževalnega procesa posredovali s pisanimi in tiskanimi gradivi. Za takšno izobraževanje se je uporabljal izraz dopisno izobraževanje. Termin izobraževanje na daljavo pa se je v pedagoški literaturi pojavil zaradi vse pogostejše uporabe drugih medijev, in sicer na začetku 70. let. Praktično se je besedna zveza uveljavila šele leta 1982 (*Jazon, izobraževanje na daljavo*).

2 Za prečne veščine uporabljamo tudi izraza transverzalne veščine in mehke veščine. V projektu ATS2020 so oblikovali model, ki vključuje veščine kritičnega mišljenja (argumentacije); delo z viri in raziskovanje; sodelovanje in komuniciranje; razvijanje ustvarjalnosti; samouravnavanje ter uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (Rupnik Vec 2018: 10).

optimalne možnosti, ki jih ponuja uporaba različnih orodij. Za uresničevanje pouka na daljavo, ki upošteva razvijanje digitalne pismenosti in sledi načelom formativnega spremljanja, je usposobljenost učitelja za zbiranje, kritično vrednotenje in tolmačenje podatkov o dosežkih in napredovanju učencev v digitalni obliki ključna. Učitelj mora zbrane dokaze uporabiti v podporo izvajanju poučevanja in učenja, za posredovanje povratnih informacij ter za prilagajanje strategij za podporo učencem.

Model digitalnih kompetenc za državljane

Za učinkovito načrtovanje podajanja vsebin pri pouku na daljavo sem morala pri učencih najprej oceniti zmožnost obvladovanja digitalnih orodij. Poznamo številne okvire za (samo)vrednotenje digitalnih kompetenc. Na podlagi analiz in primerjav vseh teh pripomočkov je nastal *Evropski okvir digitalnih kompetenc za državljane*, poznan tudi kot DigComp, ki nudi orodje za izboljšanje digitalnih kompetenc državljanov.³

Učitelji iščemo načine, kako na čim več področjih in pri raznolikih aktivnostih razvijati digitalne kompetence glede na omenjeni okvir. Ta sicer predvideva osem ravni doseganja na petih področjih kompetenc, ki jih v grobem strnemo v naslednje: informacijska pismenost; komuniciranje in sodelovanje; izdelovanje digitalnih vsebin; varnost in reševanje problemov. Za pouk na daljavo sem izbrala razvijanje in uporabo znanj z dveh področij kompetenc – informacijsko pismenost in komuniciranje in sodelovanje.

Informacijska pismenost pomeni zmožnost iskanja in zbiranja podatkov, informacij, njihovo vrednotenje ter uporaba pridobljenih podatkov, informacij in digitalnih vsebin. Komuniciranje in sodelovanje pomeni sporazumevanje s pomočjo različnih orodij in aplikacij, deljenje dokumentov in povezav ter razvijanje zmožnosti sodelovanja z uporabo digitalnih tehnologij, pomembno je, da učence opozarjamo na spletni bonton ter jih navajamo na odgovorno ravnanje s svojo digitalno identiteto.

Osem ravni obvladovanja digitalne tehnologije umeščamo v naslednje kategorije: raven neobglenosti (1. in 2. raven); preživetvena raven (3. in 4. raven); raven premagovanja ovir (5. in 6. raven); raven mojstrstva (7. in 8. raven). Vsako raven določa zahtevnost opravil, stopnja samostojnosti pri njihovem uresničevanju in taksonomska stopnja, ki pri nalogah

prevladuje. Jasno je, da se raven obvladovanja kompetenc od učenca do učenca zelo razlikuje, a izbrala sem vmesno pot. Odločila sem se, da sledim priporočilom za dejavnosti, ki sodijo v 3. in 4. raven doseganja digitalnih kompetenc – v preživetveno raven. Katere veščine torej potrebuje učenec, da bo aktivno preživel pouk na daljavo?

Preživetvena raven pomeni, da bodo učenci za izpolnjevanje zahtev pouka na daljavo v glavnem morali samostojno poiskati, kritično ovrednotiti, strniti in uporabiti podatke; znali bodo napisati vljudno elektronsko sporočilo, mu dodati priponko; samostojno se bodo vključili v spletne klepetalnice; sodelovali na videokonferencah; dostopali do map z nalogami in snovjo; obvladali deljenje ustvarjenih dokumentov ter samostojno oz. ob manjši pomoči sovrstnika ter učiteljice reševali najpreprostejše probleme, s katerimi se bodo v povezavi z digitalno tehnologijo soočali pri pouku na daljavo.

Model SAMR

Pred vpeljavo digitalnih orodij vedno razmišljam o stopnji didaktičnosti in smiselnosti uporabe informacijske tehnologije v učnem procesu glede na štiri stopnje SAMR-modela. Nič drugače ne sme biti tudi pri pouku na daljavo. Razmišljam torej o dodani vrednosti uporabljenega orodja – kako le-to smiselno in učinkovito nadomešča tradicionalne pristope?

Prva stopnja po SAMR-modelu je zamenjava, pri kateri z uporabo IKT zgolj nadomestimo prej uporabljene učne pripomočke, digitalna orodja pa ne prinašajo novih funkcionalnosti, ki bi spodbujale miselne procese. Druga stopnja je nadgradnja, ko IKT uporabimo kot nadomestilo prej uporabljenih učnih pripomočkov in omogočajo dodatne možnosti za spodbujanje kognitivnih procesov. Tretja stopnja je preoblikovanje, pri kateri uporaba IKT omogoča bistveno preoblikovanje aktivnosti s spodbujanjem višjih kognitivnih procesov. Četrta stopnja je redefinicija, pri čemer ima učitelj z uporabo IKT možnost načrtovati aktivnosti, ki jih sicer ne bi mogel izvesti (Puentedura, 2014, cit. po: *Strokovna izhodišča za didaktično uporabo IKT na 9 študijskih področjih*).⁴

Paziti torej moramo, da smiselnost uporabe izbranih orodij dosega vsaj drugo stopnjo – da izbrano orodje omogoča učenje ob razvijanju drugih spretnosti in učenca opolnomoči pri uporabi osnovnih digitalnih orodij, da omogoča povratne informacije in izboljšavo izdelkov.

³ Okvir je temeljni dokument, ki služi pripravi usmeritev in vpeljavi orodij in programov usposabljanja na lokalni in državni ravni. Okvir je namenjen izobraževalcem na vseh ravneh in področjih izobraževanja.

⁴ SAMR je kratica za različne stopnje smiselnosti uporabe tehnologije v učnem procesu – angl. substitution, argumentation, modification, redefinition.

Digitalna pismenost in učni načrt za slovenščino v osnovni šoli

V splošnih ciljih predmeta slovenščina piše, da moramo pri pouku med drugim razvijati tudi informacijsko in digitalno pismenost. V nadaljevanju berem, da moramo učence naučiti, kako iz besedil v digitalni obliki varno, ustvarjalno in kritično pridobivati informacije, jih ustrezno uporabljati in po potrebi tudi dopolnjevati (*Učni načrt slovenščina 2018: 7*).

Poglavje 5.5 Informacijska tehnologija je v celoti posvečeno priporočilom glede digitalnega opismenjevanja. Odgovor na vprašanja, kako peljati pouk na daljavo, se torej skriva v najpomembnejšem dokumentu, ki ga učitelj upošteva pri izvajanju pouka. Na tem mestu bom povzela najpomembnejše poudarke, ki so za izvajanje pouka na daljavo najbolj relevantni. Berem priporočilo, naj se razvijanje digitalne zmožnosti povezuje z razvijanjem sporazumevalne zmožnosti v slovenskem jeziku. Bistveno je tudi opozorilo, naj učitelj rabo IKT načrtuje za spodbujanje aktivnosti učencev in učenek, za njihovo motivacijo ter za digitalno opismenjevanje. Pomembno je tudi spoznanje, da lahko raba informacijske tehnologije bistveno pripomore k učinkovitejšemu doseganju ciljev pouka slovenščine, hkrati pa nas *Učni načrt* opozarja, naj bo uporaba tehnologije smiselna in učinkovita. Kot primerna možnost uporabe IKT je navedeno delo v raznih spletnih učnih okoljih, kot so forum, klepetalnica, uporaba anket ali drugih odzivnih sistemov za razne oblike preverjanja, videokonferenca ipd. Učitelj naj vključuje delo s kakovostnimi e-vsebinami, učence naj ozavešča o odgovorni rabi informacijske tehnologije ter jih – tako kot pri informacijah iz knjig – uri v navajanju virov (*Učni načrt slovenščina 2018: 76–77*).

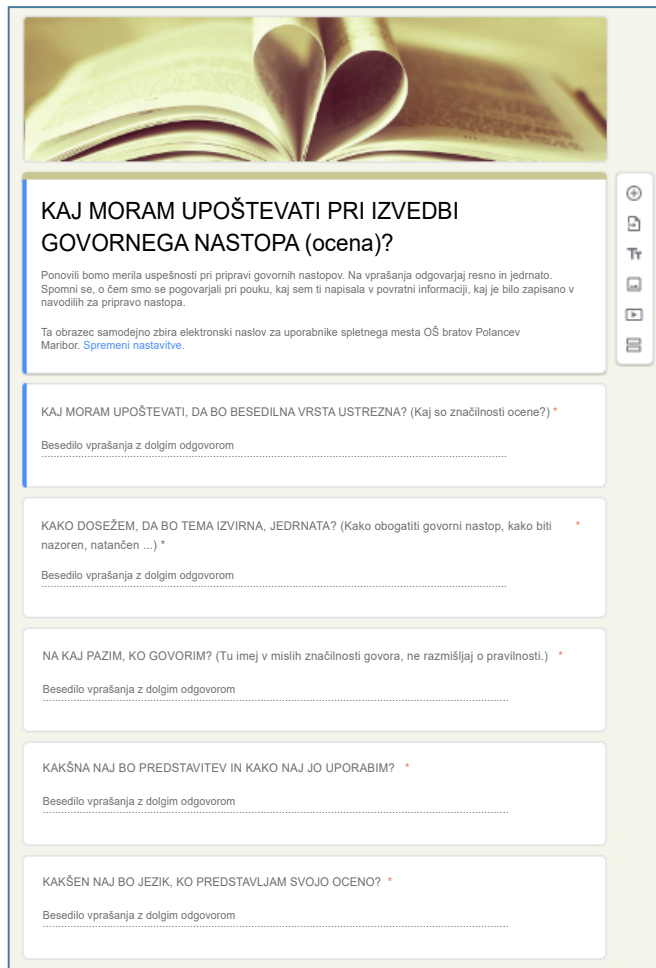
Če izhajamo iz zapisanega, bi morali digitalne veščine začeti razvijati, preden nas je presenetil izziv poučevanja na daljavo. V vsakem primeru pa moramo zaupati lastni presoji, česa so otroci sposobni in čemu bomo kos tudi sami. Ko nekaj ur slovenščine (in pri pouku na daljavo je bilo to nujno) izkoristimo za digitalno opismenjevanje, pravzaprav sledimo učnemu načrtu.

Izbrana orodja

Po tehtnem premisleku sem se odločila za nabor brezplačnih in preprostih orodij, ki učencu v veliki meri omogočajo vključevanje v dejavnosti s prenosno napravo (tablica ali telefon), in katerih raba ustreza predvideni ravni digitalne opismenjenosti po DigComp.

Google Suite (G-Suite)

Gre za nabor Googlovih spletnih orodij za podjetja in šole. Poleg elektronske pošte G-mail, ki omogoča uporabo vseh drugih orodij, ki so povezana v G-Suite, sem aktivnosti za posamezne tedne zbrala v orodju Google Drive. To omogoča pregledno urejanje nalog, izdelkov, podajanje povratnih informacij ... Učenci lahko do dokumentov brez težav dostopajo in jih spreminjajo tudi s prenosnih naprav. Google dokumenti (Docs) in Google predstavitve (Slides) omogočajo ustvarjanje živih dokumentov, ki jih povezujemo v mape v orodju Google Drive. Dokumenti omogočajo skupno spreminjanje, sodelovanje pri nalogah, komentiranje, dopolnjevanje ... V nabor so povezani tudi Google obrazci (Forms), ki jih lahko vstavljamo v pripravljene mape ali k reševanju povabimo učence preko elektronske pošte. Obrazce lahko uporabimo za anketiranje, zbiranje zaokroženih mnenj v nekaj povedih in preprostih zapisov v obliki daljšega odstavka. Vključimo lahko tudi nastavitve, ki omogočajo kviz s povratnimi informacijami in točkovanjem (to je lahko avtomatsko ali po ročnem pregledu). Obrazci ponujajo možnost tvorjenja vprašanj različnih tipov (kratki odgovori,

Slika 1: Kriteriji uspešnosti, pripravljeni s pomočjo obrazcev v Google Suite

dolgi odgovori s poljubnim številom besed, vprašanja izbirnega tipa z več možnimi izbirami ali s potrditvenimi polji), spustni seznam, linearno vrednotenjsko lestvico, mrežo vprašanj z izbirnimi odgovori, mrežo potrditvenih polj, nalaganje datotek ... Rok za oddajo odgovorov lahko časovno omejimo. Za vse rešitve pa se nam oblikuje zelo pregleden grafični prikaz uspešnosti reševanja zastavljenega kviza po posameznih učencih, za posamezen odgovor ali za skupino kot celoto. Google Suite ponuja tudi povezovanje skupin v klepetalnici Hangouts in videokonference v spletnem konferenčnem sistemu Google Meet.

Kako sem Google Suite uporabljala pri pouku na daljavo?

Za aktivnosti prvih treh tednov sem v 8. in 9. razredu izbrala pripravo govornega nastopa. V 9. razredu smo kot temo izbrali oceno knjige, filma, serije, gledališke predstave, v 8. razredu pa opis izbranega delovnega postopka. Besedilni vrsti smo obravnavali že pred začetkom pouka na daljavo, zato so bili otroci seznanjeni z njunimi značilnostmi. Prav tako so že prejeli navodila za pripravo nastopov. Dana situacija me je prisilila k nadaljevanju načrtanih ciljev, zato sem se odločila, da priprave na nastop, ki smo jih že začeli, pripeljemo

do končnega izdelka. V prvem koraku so mi učenci sporočili, katero delo bodo ocenjevali oz. kateri delovni postopek bodo predstavili. Po potrditvi izbrane teme sem vsakemu učencu dodelila Google Drive mapo dokazov, v katero so vlagali svoje izdelke. Dokončanje projekta je vključevalo oddajo besedila nastopa, pripravljeno vizualno predstavitev v obliki plakata ali predstavitve (Power Point, Google Slides, Prezi ...) ter posnetek predstavitve. Pri slednjem so učenci potrebovali vodenje, zato sem zanje pripravila priročnik za snemanje in nalaganje posnetkov v osebne mape.

Z učenci sem oblikovala tudi kriterije uspešnosti, ki smo si jih zastavili s pomočjo obrazcev v Google Suite (Slika 1). Odzive učencev sem strnila v skupna merila uspešnosti, ki so jih otroci uporabili kot vodilo pri pripravi svojih izdelkov (Slika 2).

Ko so v mape vložili besedila in predstavitve, sem jim podala povratne informacije, na podlagi katerih so svoje izdelke izpopolnili. Ko so bili s povratno informacijo zadovoljni oz. so upoštevali vse nasvete za izboljšavo, so se lahko lotili snemanja. Posnetke so po navodilih vložili v svoje mape, sledila pa je končna povratna informacija po merilih uspešnosti, ki so jih zastavili učenci sami. Če z rezultatom niso bili zadovoljni, so lahko posnetek pripravili še enkrat.

Upoštevanje značilnosti besedilne vrste	Ustreznost temi	Upoštevanje značilnosti slušno-vidnega prenosnika	Jezikovna pravilnost in ustreznost
Upoštevam vse tipične značilnosti besedilne vrste (glej navodila za pripravo govornega nastopa, glej definicijo v zvezku in obravnavo snovi v samostojnem delovnem zvezku).	Ustrezno, jedrnat, natančno in izvirno ocenim izbrano delo.	Govorim prosto, razločno, naravno, razumljivo in tekoče.	Govorim zborni knjižni jezik.
Moja predstavitev je subjektivna (izražam namreč svoje mnenje), a temelji na dejstvih in resničnih podatkih iz ocenjevanih del.	Vključujem številne in konkretne primere, a ločim bistveno od nebitnega.	Iz govora izločim mašila.	Moje izražanje je bogato.
Svoje mnenje utemeljujem, iščem dokaze, razlagam in primerjam.	Vključim zanimivosti, nenavadna dejstva.	Ne govorim prehitro, a tudi ne prepočasi in monotono.	Uporabljam ustrezne veznike in vezniške besede.
Besedilo oz. nastop smiselno členim na manjše enote in ga nadgradim z zahtevnejšimi sestavinami.	Da bo tema izvirna, si izberem delo, ki ga ni ocenil še nihče od sošolcev in je zanimivo, izredno, kulturno.	Vsebinsko pospremem s poudarki ključnih besed in ustrezno dolgimi premori med povedmi ter deli besedila.	V besedilu in na predstavitvi ni jezikovnih napak.
Predstavitev je v glavnem mnenje o delu, ne pa vsebina, oznaka in druge značilnosti predstavitve knjige.	Navajam podatke, ki so resnični – ne potvarjam vsebine in dejstev.	Učinkovito uporabljam predstavitev – ne berem z nje, uporabljam pa jo kot oporo in poslušalcem prikažem, kaj na njej prikazujem.	Ne uporabljam pogovornega, narečnega jezika, slenga in tujk.
	Navedem vire.	Na predstavitvi so samo ključne besede.	
		Ne ponavljam istih besed – iščem sopomenke.	
		Ne ponavljam istih besednih zvez.	

Slika 2: Skupna merila uspešnosti

Padlet

Gre za orodje, ki omogoča skupno rabo različnih vrst datotek in posredovanje komentarjev na objavljeno. Učitelj kreira tablo/zid, povezavo posreduje učencem (zaščiteno z geslom ali ne), ki nato hkrati soustvarjajo – pišejo ali delijo slike oz. posnetke z drugimi.

Kako sem Padlet uporabljala pri pouku na daljavo?

Namesto klasične predstavitve Power Point smo obdobja slovenske književnosti obravnavali s pomočjo Padleta (Slika 3). V opisanem primeru je orodje namenjeno aktivaciji predznanja. Padlet omogoča postavitev časovne premice, zato sem nanjo nanizala obravnavana obdobja slovenske književnosti z osnovnimi podatki. Učencem so na tak način podatki predstavljeni plastično in v strnjeni obliki. Ker smo v enem izmed tednov pouka na daljavo v videokonferenci in s pomočjo video razlage obravnavali obdobje moderna, je bila njihova naloga, da sami v komentar dopolnijo manjkajoče podatke pri obdobju moderna.

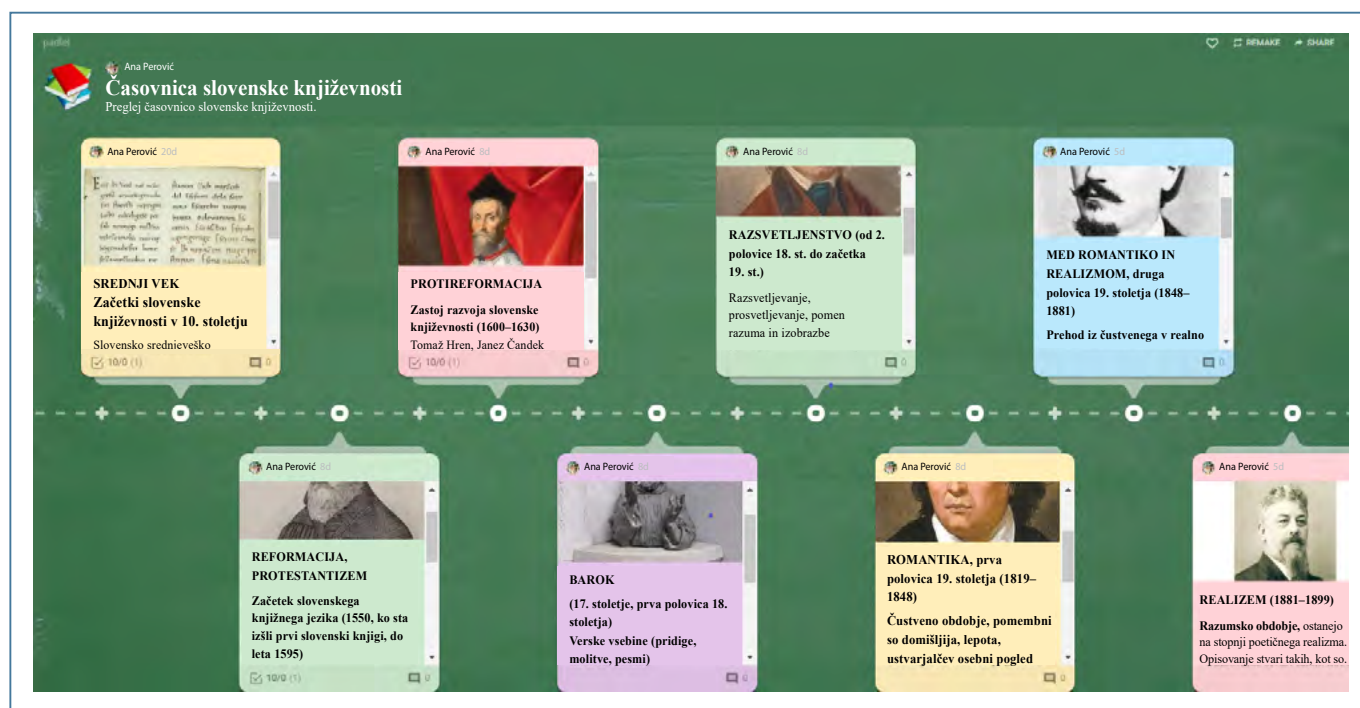
Nearpod

Nearpod je spletno orodje, ki omogoča povezovanje, vključevanje in interaktivno sodelovanje učencev ter formativno spremljanje njihovega napredka v učnem procesu. Je interaktivno učno okolje, v katerem učitelji pripravijo svoja

gradiva ali vstavijo že pripravljena (PDF-datoteke, Power Point predstavitve ...). Preproste drsnice v slogu dobro poznanih Power Point predstavitev lahko pospremimo s kvizi, ki omogočajo vprašanja različnih tipov, in anketami. Vprašanja odprtega tipa omogočajo tudi ustne odgovore, ki jih učenec učitelju posreduje v obliki zvočne datoteke, ki jo posname v okolju samem (datotek ni treba nalagati, učenec mora znati uporabiti mikrofona, ki je vgrajen v večino naprav). Orodje omogoča tudi ustvarjanje iger, kot so spomin in povezovanje delov v celoto. Na preprost način lahko oblikujemo naloge z vstavljanjem manjkajočih besed (prilepimo besedilo iz datoteke Word ali s spleta in označimo besede, ki se potem spremenijo v vrzeli, ki jih mora učenec zapolniti z besedami iz nabora ponujenih besed). V Nearpod lahko nastavimo tudi interaktivno oglasno desko, ki omogoča sodelovanje učencev (primerno za možgansko nevihto, metodo VŽN, preverjanje predznanja, oddajanje dokazov o učenju). Vse te aktivnosti omogočajo spremljavo napredka učencev in posredovanje povratne informacije o naučenem. Odgovori in aktivnosti učenca že predstavljajo taksonomsko razvrščene dokaze o učenju, ki jih orodje grafično analizira in učitelju ponudi pregledno sliko znanja posameznika in skupine.

Kako sem Nearpod uporabljala pri pouku na daljavo?

V Nearpodu so devetošolci spoznavali življenje in delo Ivana Cankarja (Slika 4).

Slika 3: Obravnava slovenske književnosti s pomočjo Padleta

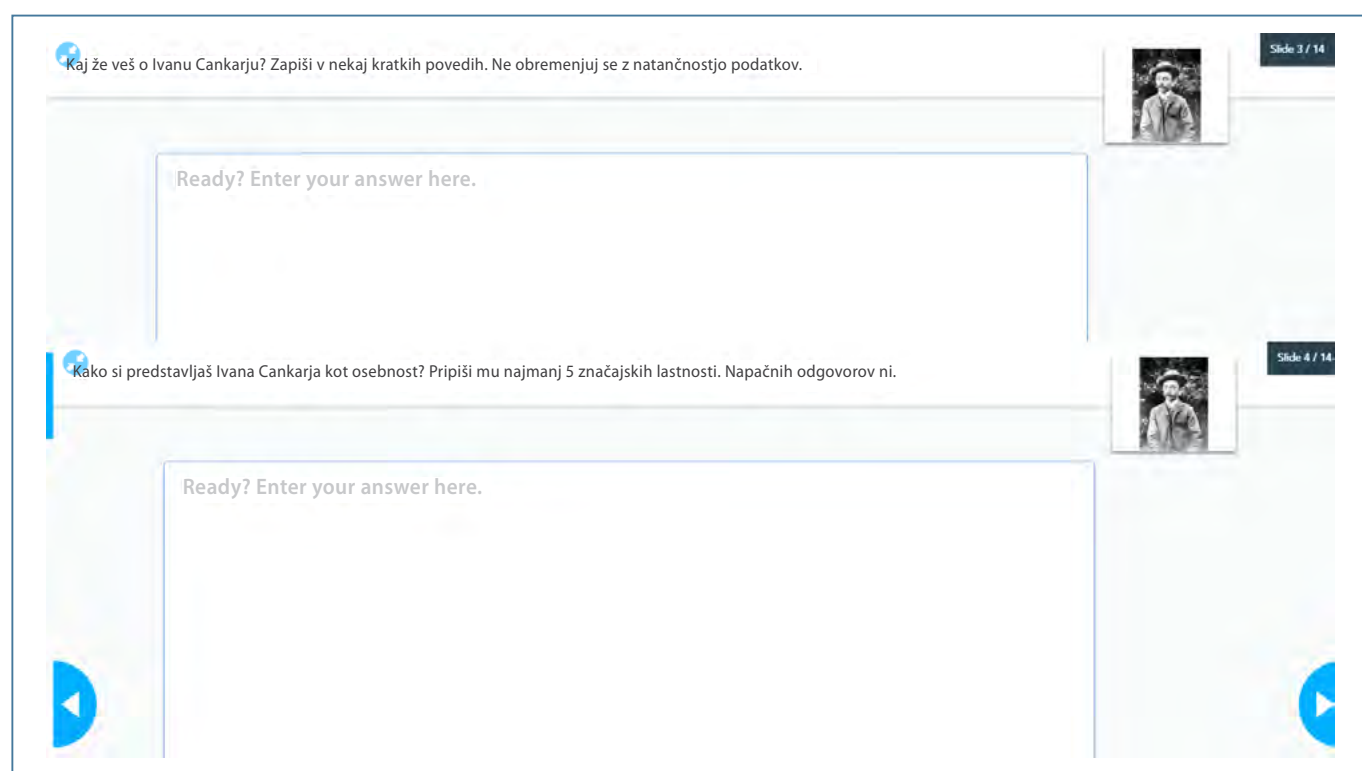
Kaj bomo počeli pri današnji Nearpod uri slovenščine?

Današnja aktivnosti je povezan z najbolj znamenitim izmed slovenskih književnikov, Ivanom Cankarjem.

Natančno preberi vprašanja in odgovori na vsakega od njih. Pozor. Na eno vprašanje boš moral odgovoriti ustno, prav pa ti bodo prišle tudi likovne spretnosti.

Želim, da Ivana Cankarja spoznaš kot osebnost. Morda boš potem bolje razumel, zakaj tolikokrat slišiš njegovo ime.

Slika 4: Uporaba Nearpoda pri obravnavi Ivana Cankarja

Kaj že veš o Ivanu Cankarju? Zapiši v nekaj kratkih povedih. Ne obremenjuj se z natančnostjo podatkov.

Ready? Enter your answer here.

Kako si predstavljaš Ivana Cankarja kot osebnost? Pripisi mu najmanj 5 značajskih lastnosti. Napačnih odgovorov ni.

Ready? Enter your answer here.

Slika 5: Aktivacija znanja z vprašanji odprtega tipa

Aktivacija znanja z vprašanji odprtega tipa (*Kaj že veš o Ivanu Cankarju? Zapiši v nekaj kratkih povedih. / Kako si predstavljaš Ivana Cankarja kot osebnost? Pripisi mu najmanj 5 značajskih lastnosti.*), na katere lahko učenci odgovarjajo neobremenjeno, saj me ne zanimajo točno določeni podatki, temveč preprosti vtisi in izkušnje, ki jih otroci strnejo v preproste zapise (Slika 5). Sledila je **nadgradnja**

obravnavane teme z ogledom dokumentarno-igranega filma in pregledom preprostega PDF-dokumenta z zelo osnovnimi podatki o pisatelju. Z vprašanji odprtega tipa, na katerega so morali odgovoriti ustno (*Izrazi svoje mnenje o filmu.*) in anketo (*Ali se je tvoje mnenje o Ivanu Cankarju po ogledu filma spremenilo? / Katere lastnosti bi po ogledu filma pripisal našemu pisatelju?*) sem preverila, kako so se učenci

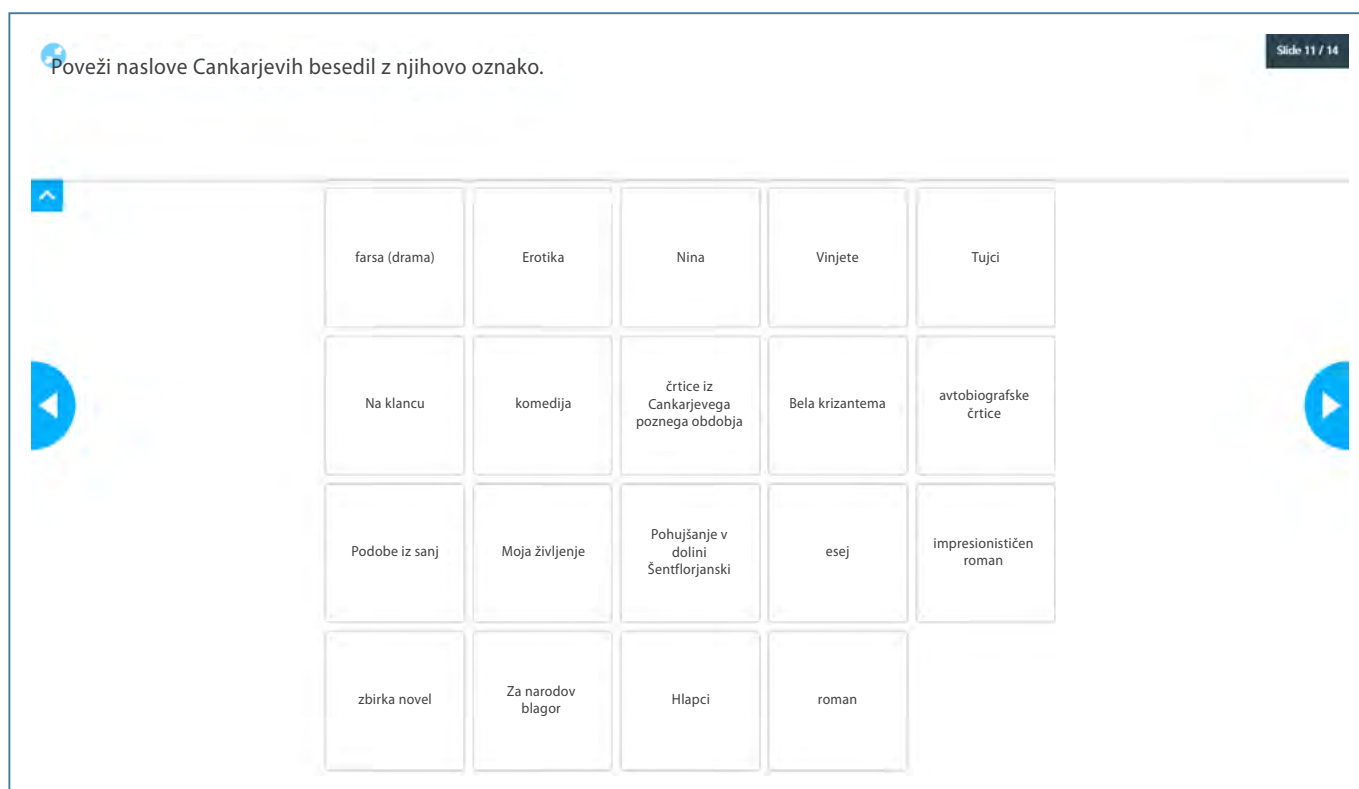
Fill in the blanks Slide 10 / 14

Ivan Cankar velja za najboljšega slovenskega _____ in dramatika. Pisal je tudi pesmi in leta _____ izdal svojo edino pesniško zbirko. Sodi v isto literarnozgodovinsko obdobje kot Dragotin _____, Josip _____ Aleksandrov in Oton Župančič. To obdobje imenujemo _____. Podobno kot pri Ketteju in Murnu tudi pri Cankarju zaznamo sledi _____, tj. nizanje trenutnih _____, svoja dela pa je nadgradil tudi s prvinami _____ (klanec je pri njem _____ revščine). Njegov slog pisanja je dokaj težko razumljiv in izredno _____; slednje je dosegel s ponavljanjem zaporedja stavčnih členov v več _____ zapored. Uporabljal je veliko _____ izraznih sredstev (bil je npr. mojster _____), kar je naredilo njegov _____ zelo poetičen, _____.

simbolizma slog impresionizma vtisov simbol moderna stavkih Kette metafore pesniških
pripovednika ritmične 1899 Murn lirski

DONE

Slika 6: Preverjanje naučenega

Poveži naslove Cankarjevih besedil z njihovo oznako. Slide 11 / 14

farsa (drama)	Erotika	Nina	Vinjete	Tujci
Na klancu	komedija	črtice iz Cankarjevega poznega obdobja	Bela krizantema	avtobiografske črtice
Podobe iz sanj	Moja življenje	Pohujšanje v dolini Šentflorjanski	esej	impresionističen roman
zbirka novel	Za narodov blagor	Hlapci	roman	

Slika 7: Igra spomin

na film odzvali. Niso me zanimali podatki, temveč učenčev vrednotenje filma (povezano tudi z oceno, ki so jo pripravili nekaj tednov pred tem), doživljanje pisatelja, osebni odnos do obravnavane teme. Sledijo vprašanja, **preverjanje naučenega**, ki od učencev zahtevajo poznavanje podatkov – krajše besedilo morajo dopolniti z manjkajočimi besedami (Slika 6). Nato odigrajo igro spomin (*Poveži naslove Cankarjevih besedil z njihovo oznako.*) (Slika 7). Učenci nazadnje **aktivirajo ustvarjalnost** in za konec ustvarijo svojo risbo Ivana Cankarja (*Cankar je bil nadarjen risar. Zdaj se v risanju preizkusi še sam. Nariši Ivana Cankarja. Ne boj se, ne bom ocenjevala tvojih risarskih spretnosti. Pomembno je dvoje – ustvarjalnost in smisel za humor. Ti lastnosti sta odlikovali tudi našega pisatelja in dramatika.*) (Slika 8).

V Nearpodu je torej potekalo **zbiranje dokazov o učenju**, z nekaj dejavnostmi (dopolnjevanje podatkov, spomin) pa so otroci prejeli **takojšnjo povratno informacijo**. Večina vprašanj je bila odprtega tipa in v obliki ankete. Odgovori so se v sistematični obliki shranili v poročilu, ki sem ga predstavila učencem na tedenski videokonferenci.

Sklep

Izbrala sem primere dejavnosti, ki so jih učenci dobro sprejeli, so preproste in uporabne pri delu na daljavo ali pri pouku v učilnici. Žal se vsi učenci pri pouku na daljavo niso odzivali enako intenzivno. Nekaj otrok je aktivnosti opravljalo z lahkoto – uporaba orodij zanje ni bila izziv, temveč nov način dela, ki so ga sprejeli sproščeno in z zadovoljstvom. Nekaj učencev je svojo digitalno pismenost s pomočjo sošolcev, staršev in učiteljev dvignilo na raven preživetja, da so se lahko aktivno vključili v pouk na daljavo. Nova znanja bodo zanje neprecenljiva tudi v bodoče. Ne smem zamolčati tistih, ki se v novi situaciji sploh niso znašli.

Karikatura

Znano karikaturu Ivana Cankarja je leta 1913 narisal njegov prijatelj Hinko Smrekar. Dobro si jo oglej.

Slika 8: Aktivacija ustvarjalnosti

Zanje še vedno iščemo pristope in načine, da jih vključimo v pouk. V dani situaciji smo se namreč naučili, da digitalnega opismenjevanja ne smemo prepustiti naključju, temveč se osredotočiti na tiste, katerih delovanje v družbi je v veliki meri odvisno od opolnomočenja v šoli. Digitalna nebogljenost danes namreč pomeni občo družbeno izključenost.

Viri in literatura

Carretero, Stephanie; Vuorikari, Riina; Punie, Yves, 2017: Okvir digitalnih kompetenc za državljane: osem ravni doseganja kompetenc in primeri rabe: DigComp 2.1. Spletna izdaja. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: <https://www.zrss.si/pdf/digcomp-2-1-okvir-digitalnih-kompetenc.pdf> (17. 4. 2020).

Jedrinović, Sanja idr., 2018: Strokovna izhodišča za didaktično uporabo IKT na 9 študijskih področjih Delovna verzija gradiva. Ljubljana. Dostopno na: <http://naslokar.fmf.uni-lj.si/FMF/sidu.pdf> (17. 4. 2020).

Projekt Jazon, izobraževanje na daljavo. Dostopno na: <https://jazon.splet.arnes.si/> (19. 4. 2020).

Poznanovič Jezeršek, Mojca idr., 2018: Učni načrt SLOVENŠČINA, program osnovna šola. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_slovenscina.pdf (17. 4. 2020).

Rupnik Vec, Tanja (ur.), 2018: Orodja za formativno spremljanje prečnih veščin [Elektronski vir] : mednarodni projekt Assesment of Transversal Skills – ATS2020. Spletna izdaja. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: <https://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/OrodjazaSpremljanjePrecnihVescin/> (17. 4. 2020).